

Masterprogram inom det utbildningsvetenskapliga området med examen i Pedagogiskt arbete/Yngre barns lärande/Specialpedagogik, 120 hp

**Studiehandledning för kursen
Utomhuspedagogik med fokus på lärande för
hållbar utveckling, 15 hp**

Kurskoder 949A30, 950A08 (fristående)

ht 2020-vt 2021

Innehåll

Förord.....	3
Lärandemål	3
Kursinnehåll.....	3
Kontaktuppgifter	4
Schema för kurstillfällena.....	5
Kurstillfälle 1: 26 augusti 2021.....	5
Litteraturseminarium på Zoom: 24 september 2021.....	5
Kurstillfälle 2: 5 november 2021	5
Kurstillfälle 3: 3 mars 2022	5
Litteraturseminarium på Zoom: 25 mars 2022	5
Kurstillfälle 4: 6 maj 2022	5
Examinationsuppgifter	6
Arbetsgång under kursen	6
Kurstillfälle 1:26/8.....	6
Litteratur till kurstillfälle 1.....	6
Litteraturseminarium på Zoom: 24 september 2021.....	7
Kurstillfälle 2: 5/11	7
Examinationsuppgift 1: Seminarium och skriftlig reflektion–Naturmötets betydelse i LHU7	
Kurstillfälle 3: 3/3.....	8
Examinationsuppgift 2	8
Förberedelse inför träff 4	9
Litteraturseminarium på Zoom: 25 mars 2022	9
Examinationsuppgift 3 Skriftlig inlämning platsberättelse med didaktisk implementation	
.....	9
Bedömningsgrunder.....	10
Litteraturlista.....	11

Förord

Välkommen till kursen *Utomhuspedagogik med fokus på lärande för hållbar utveckling*. Kursen ligger på avancerad nivå och kan läsas som en delkurs i masterprogrammet i utbildningsvetenskap eller som fristående kurs. Kursen är organiserad med fyra heldags träffar och däremellan två seminarier på zoom, samt egna studier. Under höstterminen 2021 kommer alla träffar att ske digitalt. Hur vårens träffar ska ske bestäms gemensamt under hösten. Kursen omfattar 15 hp vilket motsvarar två terminers läsning på kvartsfart och en genomsnittlig studietid på 10 timmar per vecka. I denna studieanvisning hittar du information om kursens upplägg, campusträffar, litteratur och uppgifter.

Lärandemål

Efter avslutad kurs ska den studerande kunna:

- redogöra för fördjupade kunskaper om utomhuspedagogikens vetenskapliga grund och samtida forskningsfält
- diskutera och problematisera centrala begrepp inom utomhuspedagogik med fokus på miljö- och hållbarhetsundervisning
- beskriva och analysera hur utomhusundervisning kan genomföras med utgångspunkt i utbildningsvetenskaplig teori och forskning
- själständigt planera, genomföra och utvärdera undervisning och lärprocesser i olika typer av utomhusmiljöer

Kursinnehåll

Kursen utgår ifrån aktuell forskning med fokus på undervisning och lärande i miljöer utanför det traditionella klassrummet. Människans relation till platser är ett centralt innehåll i både utomhuspedagogik och miljö- och hållbarhetsundervisning, och naturmötets roll för lärande diskuteras och problematiseras. I kursen ges exempel från utbildningssystemets olika praktiker, och det lämnas utrymme för deltagarna att utgå ifrån egna intressen och verksamhetsområden. Kursen behandlar hur olika teoretiska ansatser bidragit till att forma utomhuspedagogikens mångfacetterade praktik- och forskningsfält. Kursen behandlar främst teoretiskt, men också praktiskt hur miljö- och hållbarhetsundervisning kan ske i natur- och kulturlandskap i närområdet. Kursen innehåller närvaroträffar på Campus.

Varmt välkommen till kursen!

Emilia Fägerstam och Ola Uhrqvist

Kontaktuppgifter

Emilia Fägerstam
Rum I:2 248A campus Valla
Tel: 070-0896222
Email: emilia.fagerstam@liu.se

Ola Uhrqvist
Rum: I:2 campus Valla
Tel: 0734-057663
Email: ola.uhrqvist@liu.se

Malin Åberg, kursadministratör
Tel: 013-284060
Email: malin.aberg@liu.se

Schema för kurstillfällena

Kurstillfälle 1: 26 augusti 2021

Distans Zoom (länk för att delta i mötet skickas i förväg)

10.00-12 (OU)

Upprop och kursinformation. Presentation av kursens deltagare och ev. indelning i grupper. Lärande *för* hållbar utveckling–En introduktion till kunskapsområdet med utgångspunkt i skillnaden mellan lärande *om* och lärande *för* hållbar utveckling.

13.15-15 (EF)

Introduktion: Utomhuspedagogik och Lärande för hållbar utveckling.

Seminarium: Diskussion av kapitel 5 och 7 i rapporten *Den nyttiga utevistelsen?*

Litteraturseminarium på Zoom: 24 september 2021

13-15 (EF)

Kurstillfälle 2: 5 november 2021

Distans Zoom

9-12 (EF)

Examinationsuppgift 1: Seminarium–Naturmötets betydelse i LHM.

Föreläsning/presentation: Outdoor school – sense of place and environmental education

13.15-16 Platsberättelse och EPOSEA-modellen (OU)

Uppgift Vår Stad (gruppuppgift)

Kurstillfälle 3: 3 mars 2022

9-15

Examinationsuppgift 2: Muntlig presentation av förslag på platsberättelse/läraktivitet utifrån EPOSEA-modellen.

Litteraturseminarium på Zoom: 25 mars 2022

14-15.30 Naturmötespraktiker och miljömoralisk lärande:

Kurstillfälle 4: 6 maj 2022

9-15

Presentation av Examinationsuppgift 3: läraktivitet/platsberättelse.

Examinationsuppgifter

Uppgift 1 (MRE2): U/G/VG, 6 hp
Reflektionstext och Seminarium Naturmötets betydelse i LHU.

Uppgift 2 (OBL1): Deltagit, 0 hp
Muntlig presentation av platsberättelse

Uppgift 3 (STNT1): U/G/VG, 9 hp
Skriftlig inlämningsuppgift av platsberättelse

Arbetsgång under kursen

Kurstillfälle 1:26/8

10.00-12 (OU)

Upprop och kursinformation. Presentation av kursens deltagare och ev. indelning i grupper. Lärande *för* hållbar utveckling–En introduktion till kunskapsområdet med utgångspunkt i skillnaden mellan lärande *om* och lärande *för* hållbar utveckling. Förbered genom att läsa artikeln av Efrat och Tamar (2011). Finns på Lisam.

13.15-15 (EF)

Introduktion: Utomhuspedagogik och Lärande för hållbar utveckling.
Diskussion av kapitel 5 och 7 i rapporten *Den nyttiga utevistelsen?* Förbered genom att fundera på er uppfattning/erfarenhet kring det som skrivs om det humanekologiska perspektivet på barns naturkontakt. Till exempel kan ni skriva ned något/några citat plus er reflektion/något ni vill diskutera vidare under seminariet.

Litteratur till kurstillfälle 1

Efrat, E., & Tamar, T. (2011). ESD pedagogy: a guide for the perplexed. *Journal of environmental education research*, 42(1), 43-64.

Franck, O., & Osbeck, C. (2018). Challenging the concept of ethical literacy within Education for Sustainable Development (ESD): storytelling as a method within sustainability didactics. *Education 3-13*, 46(2), 133–142. <https://doi.org/10.1080/03004279.2016.1201690>

Ideland, M., & Malmberg, C. (2015). Governing ‘eco-certified children’ through pastoral power: critical perspectives on education for sustainable development. *Environmental Education Research*, 21(2), 173–182. <https://doi.org/10.1080/13504622.2013.879696>

Mårtensson, F., Lisberg-Jensen, E. Söderström, M., Öhman, J. (2011). Kapitel 5 och 7 i *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang* (Rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket. (kan laddas ned från Naturvårdsverket).

Wiek, A., Withycombe, L. & Redman, C.L. Key competencies in sustainability: a reference framework for academic program development. *Sustain Sci* 6, 203–218 (2011). <https://doi.org/10.1007>

Litteraturseminarium på Zoom: 24 september 2021

Dyment, J., & Potter, T. (2014). Is outdoor education a discipline? Provocations and possibilities. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 14(1), 1-16.

Kapitel 8 (Mannion & Lynch) och 42 (Brown & Wattoo) i Humberstone, B., Prince, H., & Henderson, K. (2016). *Routledge International Handbook of Outdoor Studies*. London: Routledge (finns som e-bok)

Kapitel 8 och 10 i Mårtensson, F., Lisberg-Jensen, E. Söderström, M., Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen?*

Läs litteraturen inför Zoomseminariet och förbered er genom att välja ut citat/innehåll ni vill diskutera. Fundera också på följande: a) platsens roll i de utomhuspedagogiska sammanhang ni har tidigare erfarenhet av b) vilken är er erfarenhet av utomhuspedagogik i relation till beskrivningen av fältets utveckling Dyment och Potter och i kapitel 10 i *Den nyttiga utevistelsen??*

Kurstillfälle 2: 5/11

Examinationsuppgift 1: Seminarium och skriftlig reflektion–Naturmötets betydelse i LHU

Seminarium: Läs litteraturen och fundera på hur naturmötet kan förstås i relation till utomhuspedagogik och lärande för hållbar utveckling. Utgå gärna ifrån egna erfarenheter och diskutera med referenser till kurslitteraturen.

Hur kan naturmötet förstås i relation till utomhuspedagogik och lärande för hållbar utveckling? Vad menar vi med natur? Vilken roll har platsen?

Litteratur

Bell, P., Greene, T., Fisher, J., & Baum, A. (2001). Chapter 2: Nature and human nature. In *Environmental Psychology*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers. (finns på lisam)

Kuo, M., Barnes, M., & Jordan, C. (2019). Do experiences with nature promote learning? Converging evidence of a cause-and effect relationship. *Frontiers in Psychology*, 10:305.

Kudryavtsev, A., Stedman, R. C., & Krasny, M. E. (2012). Sense of place in environmental education. *Environmental Education Research*, 18(2), 229-250. doi:10.1080/13504622.2011.609615

Mårtensson, F., Lisberg-Jensen, E. Söderström, M., Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang* (Rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket. (går att ladda ner eller köpa från Naturvårdsverket)

Kap. 1-3 och kap. 11. I Östman. (Red.). *Naturmötespraktiker och miljömoraliskt lärande*. Studia Didactica Upsaliensia 8. Uppsala: Uppsala universitet.

Skriftlig reflektion: Ni ska lämna in en skriftlig reflektion utifrån valda delar av den lästa litteraturen (också den från de tidigare zoomlitteraturseminarierna). Lämna in på Lisam under Inlämningar Sem 1, senast 21 november. Times New Roman, 12pt, Radavstånd 1,5. Omfång ca 4-5 sidor. Namnge filen i sidhuvud. Döp den till efternamn.förnamn.sem1. Lämna in som wordfil. Använd APA referenssystem.

Kurstillfälle 3: 3/3

Examinationsuppgift 2

Utomhuspedagogik och Lärande *för* hållbar utveckling möts i målet att förstå och delta i formandet av platser. I examinationsuppgift 2 utgår du från en plats dit du kan ta en barn- eller elevgrupp. Här visar hur platsen formas, dels som ett samspel mellan ekonomiska, sociala och ekologiska förutsättningar men också vilka aktörer och institutioner som är viktiga i formandet. Detta blir en berättelse när du med en röd tråd visar hur förutsättningarna samspelar. Presentera din platsberättelse muntligt i ca 15-20 min, inklusive några idéer kring hur den kan användas i undervisning där platsen fungerar som exempel för ett lärandemål för en vald undervisningsgrupp. Efter presentationen hjälps gruppen åt för att utifrån forskning kring LHU och platser utforska hur platsen och berättelsen kan användas för lärande.

Litteratur

Almers, E. (2013). Pathways to action competence for sustainability - Six themes. *Journal of Environmental Education*, 44(2), 116–127. <https://doi.org/10.1080/00958964.2012.719939>

Jordet, A. (2011). Det idéhistoriske grunnlaget for uteskole. I *Klasserommet utenfor. Tillpasset opplæring i et utvidet læringsrom*. Latvia: Cappelen Damm AS. (finns på lisam)

Hensley, N. (2020). Re-storying the landscape: The humanities and higher education for sustainable development. *Högre utbildning*, 10(1), 25-42.

Uhrqvist, O., Carlsson, L., Kall, A. S., & Asplund, T. (2021). Sustainability Stories to Encounter Competences for Sustainability. *Journal of Education for Sustainable Development*, 09734082211005041.

+ Det ni behöver för er specifika plats

Valbar litteratur (mer tips kan tillkomma)

Carlsson, L. & Uhrqvist, O. (2017) [Handling för hållbarhet - En undervisningsmodell som stimulerar lärande för hållbar utveckling - med exempel från kemikaliesamhället](#). Linköpings kommun

Cronon, W. (1992). A Place for Stories: Nature, History, and Narrative. *The Journal of American History*, 78(4), 1347–1376.

Plumwood, Val. "Shadow places and the politics of dwelling." *Australian Humanities Review* 44.2008 (2008): 139-50. (Den här texten pekar på vikten av att också tänka på andra platser som möjliggör en plats.)

Reason, M., & Heinemeyer, C. (2016). Storytelling, story-retelling, storyknowing: towards a participatory practice of storytelling. *Research in Drama Education*, 21(4), 558–573. <https://doi.org/10.1080/13569783.2016.1220247>

Litteraturseminarium på Zoom: 25 mars 2022

14-15.30 Naturmötespraktiker och miljömoralisk lärande

Läs kapitel 4-6, 10 och 11 i Östman. Boken och framför allt Landskaps-, Etik- och Didaktikanalys-modellen diskuteras vid litteraturseminariet.

Kurstillfälle 4: 7/5

Mellan träff 3 och träff 4 planerar du en läraktivitet, gärna över en längre tid, där berättelsen om platsen ger dig möjlighet att träna helhetssyn och handlingskompetens (kombineras förslagsvis med LED-uppgiften nedan). Var noga med att lyfta vilka lärandemål som eftersträvas. För tydlig feed-back i koppling till den praktiska verksamheten testas du läraktiviteten i din praktik, men om det inte går diskuterar du dess möjligheter med en erfaren pedagog. För tydlig feed-back i koppling till kursen ges också kamratrespons på platsberättelsen/läraktiviteten enligt överenskommen ordning.

Examinationsuppgift 3 Presentation av, och skriftlig inlämning läraktivitet/platsberättelse

Den slutliga uppgiften knyter samman kursens innehåll. Här ska du utgå ifrån kursens litteratur och planerade läraktiviteter och ge en helhetsbild av en plats utifrån flera dimensioner av hållbarhet och lärande för hållbarhet. Du ska i texten använda litteraturen för att diskutera/argumentera för hur platsbaserat lärande kan vara en komponent i lärande för hållbar utveckling. Du ska också redogöra för din planering, genomförande och utvärdering av en platsbaserad aktivitet med fokus på valt lärandemål kopplat till hållbarhet. Använd gärna EPOSEA-modellen som ett ramverk för din platsberättelse och referera till valfria delar av kursens litteratur. Använd LED-modellen för att reflektera över/utvärdera den planerade och utförda aktiviteten.

Lämna in din skriftliga Examinationsuppgift 3 på Lisam under inlämningar senast 22 maj. Times New Roman, 12, radavstånd 1,5. Lämna in som wordfil och med omfång ca 10-15 sidor. Namnge din text i sidhuvud. Namnge wordfilen efternamn.förnamn.platsberättelse

Bedömningsgrunder

På kursen ges betyg enligt en tre-gradig skala. Slutbetyget ges som en helhetsbedömning av alla i kursen utförda uppgifter. För att erhålla betyget godkänd krävs följande uppgifter:

- Uppgift 1: Inlämnad reflektion och deltagande i seminarium 1 (U/G/VG)
- Uppgift 2: Muntlig presentation av platsberättelse (U/G)
- Uppgift 3: Inlämnad skriftlig text (U/G/VG)

För att få godkänt betyg på kursen ska studenten kunna

- Redogöra för fördjupade kunskaper om utomhuspedagogikens vetenskapliga grund och samtida forskningsfält
- Diskutera och problematisera centrala begrepp inom utomhuspedagogik med fokus på lärande för hållbar utveckling
- Beskriva och analysera hur utomhusundervisning kan genomföras med utgångspunkt i utbildningsvetenskaplig teori och forskning
- Självständigt planera, genomföra och utvärdera undervisning och lärprocesser i olika typer av utomhusmiljöer

För att erhålla betyget väl godkänd ska studenten dessutom

- Underbygga ett självständigt och kritiskt resonemang med en mångfald av källor, varav flera är vetenskaplig originallitteratur
- Visa på en fördjupad förståelse av platsdimensionen i utomhuspedagogik och lärande för hållbar utveckling
- Visa klarhet i språk, tydlighet i struktur samt god referensteknik

Litteraturlista

Mer litteratur kan tillkomma.

- Almers, E. (2013). Pathways to action competence for sustainability - Six themes. *Journal of Environmental Education*, 44(2), 116–127. <https://doi.org/10.1080/00958964.2012.719939>
- Bell, P., Greene, T., Fisher, J., & Baum, A. (2001). Chapter 2: Nature and human nature. In *Environmental Psychology*. London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers. (finns på lisam)
- Björklund, S. (2014). *Lärande för hållbar utveckling: i förskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Cronon, W. (1992). A Place for Stories: Nature, History, and Narrative. *The Journal of American History*, 78(4), 1347–1376.
- Dyment, J., & Potter, T. (2014). Is outdoor education a discipline? Provocations and possibilities. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 14(1), 1-16.
- Efrat, E., & Tamar, T. (2011). ESD pedagogy: a guide for the perplexed. *Journal of environmental education research*, 42(1), 43-64.
- Franck, O., & Osbeck, C. (2018). Challenging the concept of ethical literacy within Education for Sustainable Development (ESD): storytelling as a method within sustainability didactics. *Education 3-13*, 46(2), 133–142. <https://doi.org/10.1080/03004279.2016.1201690>
- Hensley, N. (2020). Re-storying the landscape: The humanities and higher education for sustainable development. *Högre utbildning*, 10(1), 25-42.
- Humberstone, B., Prince, H., & Henderson, K. (2016). Kapitel 8 och 42. *Routledge International Handbook of Outdoor Studies*. London: Routledge (finns som e-bok)
- Ideland, M., & Malmberg, C. (2015). Governing 'eco-certified children' through pastoral power: critical perspectives on education for sustainable development. *Environmental Education Research*, 21(2), 173–182. <https://doi.org/10.1080/13504622.2013.879696>
- Jordet, A. (2011). Det idéhistoriske grunnlaget for uteskole. I *Klasserommet utenfor. Tillpasset opplæring i et utvidet læringsrom*. Latvia: Cappelen Damm AS. (finns på lisam)
- Kudryavtsev, A., Stedman, R. C., & Krasny, M. E. (2012). Sense of place in environmental education. *Environmental Education Research*, 18(2), 229-250. doi:10.1080/13504622.2011.609615
- Kuo, M., Barnes, M., & Jordan, C. (2019). Do experiences with nature promote learning? Converging evidence of a cause-and effect relationship. *Frontiers in Psychology*, 10:305.
- Mogensen, F., & Schnack, K. (2010). The action competence approach and the “new” discourses of education for sustainable development, competence and quality criteria. *Environmental Education Research*, 16(1), 59–74. <https://doi.org/10.1080/13504620903504032>
- Mårtensson, F., Lisberg-Jensen, E. Söderström, M., Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang* (Rapport 6407). Stockholm: Naturvårdsverket. (går att ladda ner eller köpa från Naturvårdsverket)
- Plumwood, V. (2008). "Shadow places and the politics of dwelling." *Australian Humanities Review* 44.2008: 139-50.
- Reason, M., & Heinemeyer, C. (2016). Storytelling, story-retelling, storyknowing: towards a participatory practice of storytelling. *Research in Drama Education*, 21(4), 558–573. <https://doi.org/10.1080/13569783.2016.1220247>

Sund, P., & Sund, L. (2017). *Hållbar utveckling-ämnesdidaktisk tematisering för grundskolan*. Stockholm: Liber.

Uhrqvist, O., Carlsson, L., Kall, A. S., & Asplund, T. (2021). Sustainability Stories to Encounter Competences for Sustainability. *Journal of Education for Sustainable Development*, 09734082211005041.

Wiek, A., Withycombe, L. & Redman, C.L. Key competencies in sustainability: a reference framework for academic program development. *Sustain Sci* **6**, 203–218 (2011).
<https://doi.org/10.1007>

Östman, L. (2015). (Red.). *Naturmötespraktiker och miljömoraliskt lärande*. Studia Didactica Upsaliensia 8. Uppsala: Uppsala universitet.

Referenslitteratur

Behrenfeldt, L. et al. (2015). *Att lära in ute – För hållbar utveckling*. Vimmerby: Outdoor Teaching Förlag AB.

Klassrum med himlen som tak. En kunskapsöversikt om vad utomhusundervisning betyder för lärande i grundskolan. Skrifter från Forum för ämnesdidaktik Linköpings universitet nr 10. Linköping: Linköpings universitet.

Jutvik, G., & Liepina, I. (n.d). *Education for change. A handbook for teaching and learning sustainable development*. Uppsala University.

Leicht, A., Heiss, J., & Byun, W. J. (2018). *Issues and trends in Education for Sustainable Development* (Vol. 5). UNESCO Publishing. Open source.

Van Poeck, K., Östman, L., & Öhman, J. (Eds.). (2019). *Sustainable development teaching: Ethical and political challenges*. Routledge.

Världsnaturfondens sida för högre utbildning om hållbar utveckling <http://www.wwf.se/esdsverige>.

Waller, T., Ärlemalm-Hagser, E., Hansen Sandseter, E. B., Lee-Hammond, L., Lekies, K., & Wyver, S. (2017). Part 3: Children's engagement with nature, sustainability and children's geographies. I *The Sage Handbook of Outdoor Play and Learning*. London: SAGE (finns som e-bok)